

หลักการและเทคนิคการเขียนตำรา Principle and Technique for Academic Writing

บุญทิพย์ ลีธีธรังศรี*

บทคัดย่อ

การเขียนตำรา ถือเป็นการถ่ายทอดศาสตร์ที่เป็นทั้งความรู้ ประสบการณ์ของผู้เขียน และ/หรือเป็นหลักการ องค์ความรู้หรือทฤษฎี ที่ผู้เขียนต้องการถ่ายทอดไปยังผู้อ่าน ทุกครั้งที่เขียนงาน ผู้เขียนต้องคำนึงเสมอว่าจะเขียนเรื่องอะไร กลุ่มเป้าหมายหรือผู้อ่านเป็นใคร และเขียนอย่างไรจึงจะทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้ ความเข้าใจ อยากติดตาม และเรียนรู้ในเรื่องที่ผู้เขียนกำลังถ่ายทอด จึงกล่าวได้ว่างานเขียนที่ดีต้องอาศัยศิลปะการเขียนเพื่อนำศาสตร์ที่ผู้เขียนต้องการถ่ายทอดไปสู่ผู้อ่านที่อ่านอยู่ตามลำพัง เหมือนดังกับผู้อ่านนั่งเรียนหรือนั่งพูดคุยอยู่กับผู้เขียน

การเขียนในแต่ละศาสตร์อาจมีลีลาการนำเสนอที่แตกต่างกัน อาทิ งานเขียนทางสังคมศาสตร์มีการเรียงร้อยถ้อยคำ ความสละสลวยของเนื้อหาและภาษาที่ถ่ายทอด ในขณะที่งานเขียนด้านวิทยาศาสตร์จะเน้นกระบวนการพิสูจน์ความมีเหตุผลและผลลัพธ์ที่ปรากฏ อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นงานเขียนในศาสตร์แขนงใดก็ตาม ต่างก็ต้องมีหลักการ เทคนิคและวิธีการในการเขียน ซึ่งงานเขียนจะช่วยบ่งบอกถึงพัฒนาการและคุณค่าของศาสตร์นั้นๆ ในแต่ละยุค และยังเป็นการแสดงหรือสะท้อนถึงภูมิรู้ ภูมิปัญญาของผู้เขียน

ปัจจุบันการถ่ายทอดศาสตร์ในแขนงวิชาต่างๆ ได้มีการพัฒนาไปจากเดิมมาก นอกจากถ่ายทอดผ่านงานเขียนแล้วยังมีการถ่ายทอดผ่านสื่อต่างๆ เช่น สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้ง off line เช่น CD, CAI และ on line หรือ e-learning เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและการเรียนรู้โดยมีช่องทางการปฏิสัมพันธ์เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าการพัฒนาสื่อถ่ายทอดศาสตร์ต่างๆ มีมากมายหลายช่องทางขึ้น และการผลิตสื่อ จำเป็นต้องอาศัยหลักการและวิธีการที่ต้องผ่านกระบวนการคิด การออกแบบ และการถ่ายทอดผ่านช่องทางต่างๆ เช่นเดียวกัน

Abstract

Writing textbooks is the art of conveying the writer's knowledge and experiences and/or principles and theory to the reader. Before writing, the writer must always contemplate what the writing will be about, who the reader will be, and in which manner to write so that the reader would understand and learn from what is written. A good composition is an art form which conveys the message to the lone reader as if the reader is in a classroom or talking to the writer.

Compositions in different fields may require different approaches. For example, social sciences writing would have fluent and carefully crafted sentences whereas scientific writing focuses on validity and sensibility. However, common to all fields of writing is the need for principle, technique, and a well planned method. These writings are evidence of the development and values of their field in each era and reflects upon the writer's knowledge and background.

* รองศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Nowadays, conveying the message in each field has vastly improved. Apart from communicating through writing, other medium such as offline electronic medium such as CD, CAI and online mediums or e-learning helps the learner to better understand the subject at hand through increased interaction. However, although there are more channels through which to communicate, composition still relies on the basic principles, thought-processes, designs, and conveyance.

เนื่องจากผู้เขียนเป็นครูพยาบาล งานวิชาการที่เขียนส่วนใหญ่จึงเป็นเรื่องราวที่เขียนเกี่ยวกับความเจ็บป่วย การดูแลสุขภาพ หรือเกี่ยวข้องกับการศึกษาพยาบาล เป็นงานเขียนที่ผสมผสานทั้งด้านวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ งานเขียนตำราทางการพยาบาลที่ดีจึงต้องมีการถ่ายทอดเนื้อหาในเชิงวิทยาศาสตร์ที่เป็นเหตุเป็นผล มีข้อมูลเชิงประจักษ์สนับสนุน และงานวิจัยอย่างรอบด้าน มีกรณีศึกษาหรือตัวอย่าง ที่ช่วยให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการ ความคิดเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ เกิดเป็นความรู้ใหม่หรือความรู้ต่อยอดได้ จะช่วยส่งผลต่อการนำผลงานเขียนไปใช้พัฒนาภูมิปัญญาของผู้อ่าน และพัฒนาคุณภาพของงานในวิชาชีพได้

ในการนำเสนอครั้งนี้ ผู้เขียนขอมุ่งเน้นที่หลักการและเทคนิคการเขียนตำรา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อคณาจารย์ในการเขียนตำราและการเขียนเอกสารคำสอน โดยจะเริ่มนำเสนอจากประสบการณ์ในงานเขียนของผู้เขียน ต่อด้วยหลักการและเทคนิคการเขียนที่สามารถนำไปประยุกต์ได้กับงานเขียนทางวิชาการทุกประเภท

ประสบการณ์การเขียนตำรา: มุมมองผู้เขียน

เมื่อก้าวถึงการเขียนตำรา หลายคนอาจรู้สึกว่าเป็นเรื่องยากเกินเอื้อม เป็นการยากที่จะเริ่มต้น และจบลงปลายปากกา และอาจยกเป็นข้ออ้างของการไม่มีเวลาเขียน อย่างไรก็ตาม งานเขียนอาจเป็นเรื่องง่ายสำหรับใครบางคน แต่เชื่อว่าจะมาเป็นเรื่องง่ายสำหรับใครคนนั้น ย่อมผ่านความรู้สึกยากมาก่อนเช่นกันทุกคน นี่แสดงให้เห็นว่าหากทุกคนได้ฝึกเขียนและสามารถเขียนได้ในครั้งแรก ก็

ย่อมเขียนได้ในครั้งต่อไป จนสร้างสมเป็นผู้มีประสบการณ์งานเขียนได้ ในที่นี้ขอถ่ายทอดประสบการณ์ตรงและมุมมองของผู้เขียน

บันทึกทางการพยาบาล: คนทำไม่ได้เขียน คนเขียนไม่ได้ทำ

จากประสบการณ์ร่วม 30 กว่าปีของผู้เขียน พบว่าการเริ่มเขียนเป็นเรื่องยากจริงๆ รวมทั้งไม่เห็นถึงความสำคัญจึงส่งผลให้การเขียนยากขึ้น กล่าวคือ เมื่อผู้เขียนแรกสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ปฏิบัติงานในแผนกการพยาบาลอายุรศาสตร์และจิตเวชศาสตร์ โรงพยาบาลศิริราช จำได้ว่าระหว่างนั้นผู้เขียนชอบให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วยและให้คำแนะนำกับญาติมากกว่าการที่จะเป็นผู้เขียนบันทึกทางการพยาบาล โดยเฉพาะ nurse's note ดังนั้นผู้ร่วมงานที่ต้องปฏิบัติงานร่วมกันกับผู้เขียน จำเป็นต้องรับภาระการเขียนทั้งหมด บันทึกทางการพยาบาลที่เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ในช่วงเวลาการปฏิบัติงานของผู้เขียน จึงมีลักษณะของ “คนทำไม่ได้เขียน คนเขียนไม่ได้ทำ” ดังนั้นความตรงและความเชื่อถือได้ของรายงานที่ปรากฏจะเป็นเช่นไร เป็นเรื่องที่พยาบาลต้องคิดและหาทางร่วมกันว่าควรทำอะไร และแบ่งเวลากันอย่างไรในการเขียน nurses' note เพื่อให้บันทึกทางการพยาบาลเป็นหลักฐานสำคัญในการพัฒนาการปฏิบัติการพยาบาล และสื่อสารไปยังทีมงานสุขภาพในการดูแลผู้ป่วยหรือผู้มารับบริการร่วมกันได้ รวมทั้งเป็นประโยชน์ในทางกฎหมาย

งานเขียน: ไม่มีอะไรสายเกินกว่าที่จะเริ่มต้น

หลังจากผู้เขียนได้มาศึกษาในระดับปริญญาโททางการพยาบาลจากสถาบันเดียวกัน ผู้เขียนเริ่มวิเคราะห์ตนเองว่าที่ผ่านมานั้นเราเสียโอกาสไปมาก แทนที่จะได้ฝึกปฏิบัติและเรียนรู้การเขียนบันทึกทางการพยาบาลซึ่งเป็นการผสมผสานความรู้ทางทฤษฎี และการปฏิบัติซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของวิชาชีพการพยาบาล เพราะเป็นการเขียนจากสิ่งที่เราได้ปฏิบัติและยังสามารถเขียนได้ครบทุกขั้นตอนของกระบวนการพยาบาลซึ่งเป็นเครื่องมือสำหรับพยาบาลในการปฏิบัติงาน บันทึกทางการพยาบาลจึงเป็นแบบอย่างของงานเขียนที่มีชีวิตชีวา (Lively writing) มากกว่างานเขียนที่เกิดจากการจินตนาการหรือการถ่ายทอด

ความรู้โดยทั่วไปของผู้เขียน จากนั้น ผู้เขียนจึงเริ่มเห็นความสำคัญของงานเขียน ถึงแม้ว่าจะคิดได้ในขณะศึกษาระดับปริญญาโทแล้ว แต่เชื่อว่า “ไม่มีอะไรสายเกินกว่าที่เราจะเริ่มต้น”

งานเขียน คือ งานสอนและถ่ายทอดความรู้/ประสบการณ์

ภายหลังสำเร็จการศึกษาปริญญาโท 26 ปีของชีวิต ผู้เขียนที่ก้าวสู่ชีวิตนักเขียนทางวิชาการ ด้วยเหตุผลที่ว่าเราเป็นอาจารย์ของสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (มสธ) ซึ่งเป็นสถาบันที่ใช้ระบบการเรียนการสอนทางไกล ผู้เรียนและผู้สอนอยู่ไกลกัน ดังนั้น สื่อสำคัญที่จะเชื่อมให้ผู้เรียนกับผู้สอนอยู่ใกล้กัน คือ ตำรา หรือ มสธ เรียกว่าเอกสารการสอน ที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ด้วยตนเองเป็น (self-directed learning) จึงเป็นความท้าทายของผู้สอนที่จะเขียนงานวิชาการอย่างไรให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองให้ประสบความสำเร็จได้ ดังนั้น จึงเป็นที่มาของกระบวนการผลิตเอกสารการสอนที่ต้องดำเนินการผลิตในรูปแบบของคณะกรรมการซึ่งมีทั้งผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาวิชา ด้านการวัดและการประเมินผล รวมทั้งนักเทคโนโลยีการศึกษาเพื่อการออกแบบสื่อการเรียนการสอนให้สมบูรณ์และหลากหลายประเภท เพื่อเหมาะสมแก่ผู้เรียนแต่ละกลุ่ม กระบวนการผลิตเอกสารการสอนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จึงเป็นกระบวนการประกันคุณภาพการเรียนการสอนไปในตัว ในทำนองเดียวกันงานเขียนที่ดีของนักปฏิบัติการพยาบาล ย่อมสะท้อนและแสดงถึงคุณภาพมาตรฐานของการปฏิบัติการพยาบาลเช่นกัน และการเขียนบทความทางวิชาการที่ดีนั้น จำเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะของงานเขียนทางวิชาการ หลักการกระบวนการ และมีเทคนิคการเขียนที่ถูกต้อง จึงจะส่งผลให้งานเขียนนั้นมีคุณค่า สนองตอบวัตถุประสงค์ของผู้อ่านได้ ตลอดจนแหล่งข้อมูลการปฏิบัติการพยาบาลที่จะนำมาเขียน

หลักการและเทคนิคการเขียนตำรา

ความหมายของตำรา

ตามความหมายที่ สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา กำหนดไว้ว่า ตำรา หมายถึง “เอกสารทางวิชา

การที่เรียบเรียงอย่างเป็นระบบ อาจเขียนเพื่อตอบสนองเนื้อหาทั้งหมดของรายวิชา หรือส่วนหนึ่งของวิชาหรือหลักสูตรก็ได้ โดยมีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้ที่เกี่ยวข้องและสะท้อนให้เห็นความสามารถในการถ่ายทอดวิชาในระดับอุดมศึกษา หรืออาจเสนอตำราในรูปของสื่ออื่นๆ เช่น ซีดีรอม หรืออาจใช้ทั้งเอกสารและสื่ออื่นๆ ประกอบกันตามความเหมาะสม รวมทั้งเอกสารตำราที่จัดทำในรูปของสื่ออื่นๆ ที่เหมาะสมซึ่งได้นำไปใช้ในการเรียนการสอน และได้รับการเผยแพร่มาอย่างน้อย 1 ภาคการศึกษา”

จากความหมายของตำรา แสดงถึงการขยายขอบเขตของสื่อการเรียนการสอนที่ขยายขอบเขตมากไปกว่าบทความหรือตำราที่เป็นเอกสาร อย่างไรก็ตาม การเขียนบทความทางวิชาการ หรือการเขียนตำรา ผู้เขียนจำเป็นต้องมีความรู้ ความคิดในเรื่องที่จะเขียนอย่างลึกซึ้ง และมีวิธีการเขียนในระดับสูง ผนวกกับประสบการณ์ในเรื่องที่เขียนจะช่วยให้การถ่ายทอดมีความชัดเจน โดยเฉพาะหากเป็นตำราเมื่อเขียนแล้วควรผ่านการหาความตรง (validity) โดยการอ่านของผู้เชี่ยวชาญในองค์ความรู้หรือเนื้อหาสาระที่เขียน รวมถึงมีการหาความเที่ยง (reliability) โดยให้ผู้เรียนได้ทดลองศึกษา จึงจะช่วยให้ตำราหรือบทความนั้นๆ มีคุณภาพ เหมาะกับผู้อ่าน

หลักการเขียนตำรา

การเขียนตำรา จำเป็นต้องคำนึงหลักการ 3 ประการ ดังนี้

The purpose: why are you writing?

ต้องมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน

The audience: who are you writing for?

ต้องรู้ว่าเขียนขึ้นเพื่อใคร หรือใครเป็นผู้อ่าน

The types of writing: how would you describe the writing?

เขียนอย่างไรดี ผู้อ่านจึงจะเข้าใจและบรรลุวัตถุประสงค์ของการอ่าน



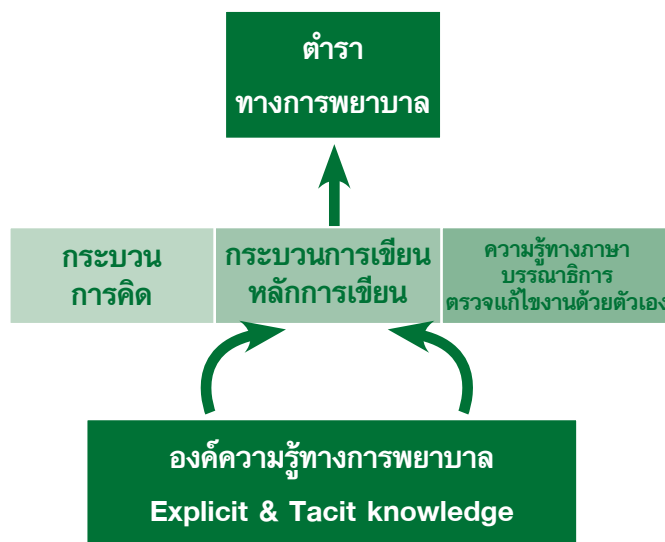
จากลักษณะของหลักการเขียนดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าการเขียนตำรา ต้องมีพื้นฐานของความเป็นศาสตร์สาขานั้นๆ ผนวกกับประสบการณ์ของผู้เขียนในศาสตร์สาขานั้นๆ โดยใช้ศิลปในการถ่ายทอดการเขียน เพื่อสื่อสารถึงผู้อ่านให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ มีจินตนาการไปกับผู้เขียนในการนำเสนอเนื้อหา เพื่อให้ได้บทความหรือตำราที่มีความสมบูรณ์ และมีชีวิตชีวาต่อการนำไปใช้ หรือเกิดการต่อยอดความรู้

ภาพที่ 1.1 หลักการเขียนตำรา

กระบวนการเขียนตำรา

เริ่มจากกระบวนการคิด ตั้งแต่ชื่อเรื่องที่จะเขียน จากนั้นต้องจินตนาการสร้างเค้าโครงเรื่อง ต่อด้วยกระบวนการเขียนตามเค้าโครงโดยต้องมีองค์ความรู้ทั้งที่เป็นความรู้สั่งสมจากประสบการณ์หรือที่เรียกว่าความรู้ที่ฝังลึกในตัวผู้เขียน (Tacit knowledge) และความรู้ในเชิงทฤษฎีหรือความรู้ที่เปิดเผยแล้ว (Explicit knowledge) ซึ่งเป็นความรู้เชิงประจักษ์ที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี หลักการ หรือผลงานวิจัย ที่ได้รับการพิสูจน์และเป็นที่ยอมรับ นอกจากนี้ ในการนำเสนอเนื้อหาของตำราที่แสดงถึงความเป็นมืออาชีพของผู้เขียนเพื่อให้มีความสละสลวยของภาษา จำเป็น

ต้องมีความรู้ทางด้านภาษาและการเป็นบรรณาธิการ มีการตรวจสอบด้วยตนเองเบื้องต้น สิ่งเหล่านี้จะช่วยเพิ่มคุณค่าของบทความหรือตำรา อีกทั้งยังแสดงถึงเอกลักษณ์ทางภาษาของผู้เขียน ลีลาการนำเสนอ ซึ่งสะท้อนถึงวิถีคิดและภูมิปัญญาของผู้เขียน แน่นนอนหากดำเนินการเช่นนี้ บทความหรือตำราที่ได้ย่อมแตกต่างจากตำราที่เขียนโดยผู้อื่น ทั้งๆ ที่เรื่องที่เขียนอาจคล้ายคลึงกัน



ภาพที่ 1.2 กระบวนการเขียนตำรา

เทคนิคและวิธีการเขียนตำรา

เมื่อตัดสินใจว่าจะเขียนตำราสักเล่ม ต้องมีหลักการและกระบวนการ ตลอดจนเทคนิคและวิธีการเขียน เพื่อให้ได้บทความหรือตำราที่มีคุณภาพและมีชีวิตชีวา ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้ (Based on Creme & Lea, 2008 ผนวกกับประสบการณ์ผู้เขียน) 1) Select a title or topic that you are writing about การเลือกหัวข้อเรื่อง 2) Brain storming การระดมความคิด จากความรู้ที่มีอยู่ในเรื่องที่จะเขียน 3) Organising and shaping การวางโครงร่างของบทความหรือตำรา และจัดกลุ่มให้เหมาะสม หากงานเขียนคนเดียวอาจหาผู้เชี่ยวชาญช่วยพิจารณาโครงร่างของตำรา และ 4) Writing การลงมือเขียน ซึ่งต้องอาศัย ความตั้งใจและมุ่งมั่น โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การเลือกหัวข้อเรื่อง (Select a title or topic that you are writing about)

การเลือกหัวข้อเรื่องนับเป็นเรื่องสำคัญ สิ่งที่ควร

คำนึงถึงประการแรกในการเรื่องหัวข้อเรื่องในการแต่งตำรา ได้แก่ ความรู้และประสบการณ์ของผู้เขียน และควรเป็นสิ่งที่อยู่ในความสนใจของผู้อ่าน ซึ่งถือเป็นการตลาด อย่างไรก็ตามควรหลีกเลี่ยงการเขียนที่ซ้ำกับท้องตลาดหากไม่มีข้อมูลอะไรที่เด่นกว่าหรือแปลกกว่าหรือเป็นปัจจุบันกว่า การตั้งชื่อเรื่อง บางครั้งเราอาจมีประเด็นที่สนใจ แต่อาจจะยังไม่สามารถตั้งชื่อเรื่องที่ถูกต้องได้ ก็ไม่เป็นไร เมื่อเขียนแล้วเสร็จอาจมาตั้งชื่อทีหลัง เพื่อให้สอดคล้องหรือครอบคลุมประเด็นที่เขียน ซึ่งการตั้งชื่อควรดึงดูดความสนใจแก่ผู้อ่าน การตั้งชื่อเรื่อง อาจเป็นประโยคบอกเล่า หรือเป็นคำถาม ก็ได้

2. การระดมสมอง (Brain storming)

การระดมสมองเป็นการระดมความคิด และความรู้ที่เป็นประเด็นเรื่องที่จะเขียน และสื่อสารเป็นตัวอักษรโดยอาจทำเป็นต้นไม้แตกกิ่งก้านสาขา เส้นเลือดแตกแขนง เส้นเลือดฝอย รูปก้างปลาและแตกแขนง หรือเป็นแบบดาวกระจายล้อมจันทร์ ซึ่งเป็นตัวอย่างที่นำเสนอในที่นี้



ภาพที่ 3 การระดมสมองและแตกความคิด
แบบดาวกระจายล้อมจันทร์

จากภาพแสดงถึงการเริ่มต้นจากประเด็นหัวข้อเรื่องที่จะเขียนไว้ตรงกลาง และแตกแขนงประเด็นรองที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับชื่อเรื่องที่จะเขียน จากนั้นแตกประเด็นรองเป็นประเด็นย่อยๆ ตามลำดับ

3. การวางโครงสร้างของตำรา (Organising and shaping)

ภายหลังจากระดมความคิดและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับชื่อเรื่องตำราที่จะเขียนแล้ว นำมาจัดเป็นกลุ่มโดยอาจจัดแบ่งเป็นบทตามวงที่กระจายล้อมรอบชื่อเรื่องตำรา จากนั้นแตกย่อยเป็นตอนตามวงที่กระจายรอบนอกของบท และแตกย่อยจากตอนเป็นเรื่อง ตามลำดับ อย่างไรก็ตามหากพิจารณาแล้วพบว่าเนื้อหาของบทในบางวงน้อย อาจจัดกลุ่มโดยรวมประเด็นที่เหมือนกันเข้าด้วยกันและปรับแต่งให้เหมาะสม ดังตัวอย่างรูปแบบการเขียนเค้าโครงเรื่องซึ่งเป็นหลักการเขียนตามแนวทางของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- บทที่ 1.
- 1.1
1.1.1
1.1.2
1.2
1.2.1
1.2.2
- บทที่ 2.
- 2.1
2.1.1
2.1.2
2.2
2.2.1
2.2.2

4. การเขียน (Writing)

การเขียนบทความทางวิชาการหรือการแต่งตำรา โดยทั่วไปประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ บทนำ (Introduction) เนื้อหาสาระ (Main body) และสรุป (Conclusion)

4.1 Introduction: what are the article or book going to be about? การเขียนบทนำ เป็นการแสดงให้เห็นว่าหนังสือหรือบทความที่เขียนกำลังจะเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับอะไร ประเด็นการเขียนจะเลือกมาจากคำ

สำคัญ (key words) ของชื่อเรื่องบทความหรือคำราที่เขียน

4.2 Main body: what are the themes that you are developing to support your argument? การเขียนรายละเอียดของแต่ละประเด็นจำเป็นต้องพัฒนาการเขียนในลักษณะของ argument ซึ่งจะอธิบายต่อไป

4.3 Conclusion: what are the consequences of what you have written?

การสรุปเนื้อหาสาระสุดท้ายของเรื่อง เขียนขึ้นเพื่อต้องการบอกผู้อ่านว่าได้เขียนอะไรไว้บ้าง และอาจเน้นประเด็นที่เขียน หรืออาจเป็นการส่งประเด็นท้ายที่ประสงค์จะฝากให้ผู้อ่านให้ได้คิดต่อไป อย่างไรก็ตามการสรุปจะต้องไม่เป็นการสร้างประเด็นการเขียนขึ้นมาใหม่ เพราะจะทำให้การจบประเด็นไม่สมบูรณ์ได้

5. การเขียนเนื้อหาในแต่ละย่อหน้าหรือแต่ละบท

การเขียนเนื้อหาในแต่ละหน้าอาจมีหลายประเด็นหลัก โดยทั่วไปในหนึ่งหน้า อาจมีอย่างน้อย 2 ถึง 3 ประเด็น หรือ topic โดยแบ่งประเด็นละย่อหน้า เพื่อจะทำให้ผู้อ่านตามประเด็นที่ต้องการเสนอได้เป็นระยะๆ เชื่อมโยงกัน และการย่อหน้ายังช่วยให้ผู้อ่านได้พักสายตาขณะอ่านในแต่ละหน้า โดยแต่ละประเด็นหรือย่อหน้าที่นำเสนอมีองค์ประกอบ ดังนี้

5.1 Topic sentence เป็นประโยคสำคัญของย่อหน้าที่จะบอกผู้เขียนถึงประเด็นหลักของย่อหน้า ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ประโยคแรก

5.2 Supporting sentence เป็นประโยคสนับสนุนของข้อความในประโยคแรก

5.3 Present as argument เป็นการนำเสนอการเขียนแบบ argument ซึ่งเป็นการเขียนที่มีลักษณะ ดังนี้

5.3.1 การนำเสนอมีความชัดเจนและเชื่อมโยงกับประโยคถัดมา (coherent with its parts clearly connected to each other,

5.3.2 นำเสนอเนื้อหาสองลักษณะทั้งที่เป็นสถานการณ์และกรณีศึกษา (present both sides of

a case or situation),

5.3.3 เป็นการเขียนแบบตรรกวิทยา มีเหตุมีผล (as logically connected writing),

5.3.4 เป็นเสมือนการเขียนชิ้นงานที่ต้องมีข้อมูลเชิงประจักษ์หรือเหตุผลมาสนับสนุน (as a thesis with supporting evidence and reasons)

5.4 A mini conclusion or summary เป็นการสรุป ซึ่งเป็นลักษณะของการบอกผู้อ่านว่าเขียนอะไรมา ประเด็นสำคัญอยู่ตรงไหน และมีข้อเสนอแนะต่ออย่างไร ซึ่งเป็นลักษณะของการสรุปแบบ conclusion แต่การสรุปต้องไม่เป็นการขึ้นประเด็นใหม่

5.5 Referral sentence มีการส่งต่อประโยคท้ายของย่อหน้าไปสู่ย่อหน้าต่อไป จะช่วยให้การนำเสนอเนื้อหา มีความสอดคล้องกัน และยังเป็นการเรียงร้อยภาษาให้มีความสละสลวย

สรุปส่งท้ายสำหรับผู้เขียนมือใหม่และมีอาชีพ

ในการปฏิบัติจริงในเรื่องของการเขียนอาจเป็นการยากสำหรับผู้เริ่มต้น ดังนั้น ผู้เขียนขอเสนอแนะแนวทางการเขียนสำหรับผู้เขียนมือใหม่รวมทั้งมืออาชีพ ดังนี้

1. เขียนด้วยภาษาของตนเอง (Writing dawn in your own words) การเขียนด้วยภาษาของตนเองจะเป็นการแสดงภูมิรู้และความเป็นเอกลักษณ์ทางภาษาของตนเองซึ่งแต่ละคนมีความแตกต่างกัน

2. อะไรที่รู้แล้วในตำราที่จะเขียน (What do you already know about the matter of the book?) จะเป็นการเขียนจากประสบการณ์และความรู้ที่ตนมีอยู่ โดยยังไม่ต้องคำนึงถึงความสำเร็จของภาษา บางคนอาจใช้วิธีการถอดเทปที่ตนบรรยายและปรับเป็นบทความหรืองานเขียนก็ได้

3. อะไรที่ต้องรู้เพิ่มขึ้น เพื่อให้ตำรามีความสมบูรณ์ (What do you need to know to help you complete the book?) เมื่อลงมือเขียนแล้ว จะเริ่มรู้ว่าส่วนใดที่เราไม่รู้ ซึ่งจะต้องแสวงหา เพื่อให้ตำรามีความสมบูรณ์ ซึ่งเนื้อหาที่หามาเพิ่มจะเป็นทั้งจากตำราอื่นๆ จากงานวิจัย ทั้งในและต่างประเทศ เป็นต้น ซึ่งในสมัยนี้หาทาง

อินเทอร์เน็ตได้ง่าย และสะดวก

4. ตำราที่เขียนมีความแตกต่าง หรือมีความคล้ายกับตำราอื่นๆ อย่างไรบ้าง (How do you think this book differ from or is similar to others book?) เมื่องานเขียนที่มีการระดมสมองใหม่ กำหนดโครงเรื่องใหม่ กาลเวลาใหม่ย่อมมีข้อมูลและผลงานวิจัยใหม่ ที่สำคัญการเขียนด้วยภาษาและจินตนาการ ของแต่ละคนมักจะมี ความแตกต่างกัน เนื้อหาย่อมแตกต่างจากตำราที่ผ่านมา ถึงแม้จะเป็นเรื่องคล้ายคลึงกัน อย่างไรก็ตามก่อนลงมือเขียนเรื่องใดก็ต้องสำรวจก่อนว่าสิ่งที่เขียน มีใครเขียนมาบ้างแล้ว และมีส่วนใดที่ขาดจำเป็นต้องเพิ่มเติม หรือให้ความกระจ่างขึ้น สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้งานเขียนใหม่แตกต่างจากงานเขียนที่มีอยู่แล้วและมีคุณภาพ

5. มีวิธีการเลือกตำราหรือเอกสารอย่างไรในการอ่านเพื่อให้ตำรา มีความสมบูรณ์ (How do you going to choose your reading materials?)

สรุป

ที่กล่าวมาทั้งหมด จะพบได้ว่าการเขียนตำราทางการพยาบาลจำเป็นต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์ ซึ่งศาสตร์ควรเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ และควรเป็นทั้งความรู้ประสบการณ์ฝังลึกในตัวผู้เขียน ร่วมกับความรู้ที่ศึกษาค้นคว้าทั้งในและต่างประเทศ การเขียนแบบ argument เป็นวิธีการเขียนที่เหมาะสมแบบหนึ่ง เพราะมีการนำเสนอแบบตรรกวิทยา ความมีเหตุมีผล มีการยกสถานการณ์หรือกรณีศึกษาให้เห็นชัด มีการนำผลงานวิจัยมาสนับสนุน สิ่งเหล่านี้จะช่วยทำให้บทความ

หรือตำรา มีความสมบูรณ์ ทำให้ผู้อ่านได้รับบทเรียน เกิดการเรียนรู้ และนำไปใช้หรือต่อยอด ดังนั้น ผู้เขียนที่ดีควรมีการทำวิจัยในเรื่องที่ตนสนใจจะเขียนตำรา รวมทั้งมีประสบการณ์ตรงในเรื่องที่เขียน ซึ่งจะช่วยให้ตำรา มีคุณค่า และมีชีวิตชีวา นำมาซึ่งความภาคภูมิใจแก่ผู้เขียนต่อไป

หมายเหตุ เอกสารประกอบการบรรยาย ณ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี วันที่ 11-12 เม.ย. 2554

บรรณานุกรม

ชุตินา สัจจามันท์. (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์). **ความรู้เรื่อง การเขียนตำรา**.

นภลัย สุวรรณธาดา สุมาลี สังข์ศรี อธิยุทธ์ เสนิงค์ ณ ออยุธยา และธิดา โมลิกรัตน์. (2548). **การเขียนผลงานทางวิชาการและบทความ**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ณัชชา พันธุ์เจริญ. (2551). **ชวนอาจารย์เขียนตำรา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เกศกะรัต.

ปรีชา ช้างขวัญยืน. (2525). **ศิลปการเขียน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิชาการ.

ปรีชา ช้างขวัญยืน. (2542). **เทคนิคการเขียนและการผลิตตำรา**. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Creme, P & Lea, M. R. (2008). **Writing at University: A Guide for Students**. (3rd ed). England: Open University Press.